

ปัจจัยที่มีผลต่อระดับทักษะทางการเงิน: กรณีศึกษาเกษตรกรในอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

Factors Influencing Financial Literacy Levels: A Case Study of Farmers in Dokkhamtai, Phayao

กานต์พิชชา กองคนขวา^{1*} ปิยานุช คำถาเครือ¹ นววิษ ชูยิ้ม¹ อภิวัฒน์ ทูลมาก¹ เทพนรงค์ สินรา¹ เจษฎา สาระ¹

Guntipishcha Gongkhonkwa^{1*}, Priyanut Khumthakhuea¹ Navavit Chooyim¹ Apiwat Toolmak¹

Thepnarong Sinra¹ Jadsda Sara¹

¹คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

¹School of Management and Information Sciences, University of Phayao

E-mail: plalih@hotmail.com

Received : 9 เมษายน 2563

Revised : 5 กรกฎาคม 2563

Accepted : 10 กรกฎาคม 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินระดับทักษะทางการเงิน และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับทักษะทางการเงินของเกษตรกรในอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ซึ่งเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม โดยจะแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานด้านประชากร ตอนที่ 2 ข้อมูลทางการเงิน และตอนที่ 3 ข้อมูลทักษะทางการเงิน ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ด้านคือ ด้านความรู้ทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน และด้านทัศนคติทางการเงิน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยมีจำนวนเท่ากับ 369 คน โดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแบบบังเอิญ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ สถิติการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรมากกว่า 2 ตัว สถิติความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลสรุปจากการวิจัยพบว่า คะแนนทักษะทางการเงินที่ได้จากผลรวมของความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน อยู่ในระดับสูง โดยสิ่งที่น่าสนใจคือกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบคำถามผิดใน 4 ข้อคำถาม ได้แก่ มูลค่าของเงินตามกาลเวลา การคำนวณดอกเบี้ยแบบทบต้น เงินเฟ้อ และการกระจายความเสี่ยง นอกจากนี้ยังพบอีกว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติการชีวิตอยู่แค่วันนี้ไม่วางแผนเพื่ออนาคต สำหรับผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

พบว่า ระดับการศึกษา จำนวนที่ดินทำกิน จำนวนรายได้ และจำนวนรายจ่าย มีผลต่อระดับทักษะทางการเงินของเกษตรกรในอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

คำสำคัญ : ทักษะทางการเงิน, ความรู้ทางการเงิน, พฤติกรรมทางการเงิน, ทัศนคติทางการเงิน, เกษตรกร

Abstract

The purposes of this research were to evaluate financial literacy levels, and investigate factors affecting the financial literacy level, among farmers in Dokkhamtai, Phayao. The researchers used a questionnaire as a research instrument. The questionnaire had of three parts; 1) demographic information, 2) financial information, and 3) financial literacy, which consists of three components; financial knowledge, financial behaviors, and financial attitudes. The sample size is 369 respondents, which were gathered through accident sampling. Statistical methods were tested through independent sample t-test, one-way ANOVA, and multiple regression analysis.

In summary, the results showed that the overall financial literacy score, obtained by combining the survey results of knowledge, behavior and attitudes, is high. Interestingly, most respondents could not answer questions about the time-value of money, compound rate of return, inflation, and diversification. We also found most respondents have no financial planning for the future. Lastly, a multiple regression analysis, that showed tht four factors affected the financial literacy level of respondents; education level, area of farmland, income, and expenses.

Keywords: Financial Literacy, Financial Knowledge, Financial Behavior, Financial Attitude, Farmers

บทนำ

ทักษะทางการเงินถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิตประจำวันของบุคคลและครัวเรือน (Lopus, Amidjono, & Grimes, 2019) ซึ่งในอดีตที่ผ่านมารัฐบาลมีความพยายามส่งเสริมให้ประชาชนมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการทางการเงินอย่างรอบคอบและมีความระมัดระวังด้านการใช้จ่าย (รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร และนิศรา จันทร์เจริญสุข, 2556) อีกทั้งยังนำไปสู่การมีเงินเหลือสำหรับการออมหรือลงทุน เพื่อนำไปใช้ในกรณีฉุกเฉินและวัยหลังเกษียณ ซึ่งก่อให้เกิดความมั่นคงทางการเงินทั้งในปัจจุบันและในอนาคต อย่างไรก็ตามหากประชาชนมีทักษะทางการเงินที่

ไม่เข้มแข็ง ก็อาจจะนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ ได้แก่ ปัญหาหนี้ครัวเรือน ปัญหาทางการเงินเมื่อก้าวเข้าสู่วัยเกษียณ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2559)

ตารางที่ 1 สถิติข้อมูลทางการเงินภาคครัวเรือนของจังหวัดพะเยา

สถิติ	2552	2554	2556	2558	2560
รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน (1)	13,188.95	14,456.80	15,491.10	17,673.10	14,593.62
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน (2)	10,399.00	12,348.10	11,245.10	13,782.70	12,293.42
หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน (3)	102,774.00	104,637.50	80,662.60	148,001.40	150,059.13
จำนวนเงินเหลือ (1) - (2)	2,789.95	2,108.70	4,246.00	3,890.40	2,300.20
ค่าใช้จ่ายต่อรายได้ (%)	78.85%	85.41%	72.59%	77.99%	84.24%

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2562)

จากตารางที่ 1 จะเห็นว่าถึงแม้ภาคครัวเรือนในจังหวัดพะเยาจะมีรายได้ที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อยมา แต่เมื่อพิจารณาพร้อมกับค่าใช้จ่ายของครัวเรือนก็จะพบว่า ภาคครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัวกับรายได้ที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งเมื่อเทียบสัดส่วนระหว่างค่าใช้จ่ายและรายได้ก็ยิ่งจะเห็นอย่างชัดเจนว่าแต่ละครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายมากกว่า 70% ของรายได้ และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจจะเป็นหนึ่งในหลาย ๆ ปัจจัยที่ทำให้ครัวเรือนมีเงินเหลือเพื่อนำไปชำระหนี้ลดลง ซึ่งจะเห็นได้จากปริมาณหนี้สินครัวเรือนมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 จนถึงปัจจุบัน

จากสถิติทางการเงินของภาคครัวเรือนในจังหวัดพะเยาข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาระดับทักษะทางการเงินและปัจจัยที่มีผลต่อทักษะทางการเงินของเกษตรกรในอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา สืบเนื่องจากในวันที่ 24 ตุลาคม 2562 รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้เปิดเผยถึงแผนการขับเคลื่อนการผลิตและตลาดสินค้าเกษตร “พะเยาโมเดล” และได้ลงนามในข้อตกลงการซื้อขายข้าวหอมมะลิระหว่างสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดพะเยา (จรัลพิสิษฐ์ จ่างพันธุ์, 2562) อีกทั้งเนื่องจากอำเภอดอกคำใต้เป็นอำเภอที่มีจำนวนเกษตรกรอาศัยอยู่มากที่สุด จึงเป็นเหตุผลที่คณะผู้วิจัยเลือกทำการศึกษาในพื้นที่ดังกล่าว โดยการวิจัยในครั้งนี้จะมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินระดับทักษะทางการเงิน และศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระดับทักษะทางการเงิน ของเกษตรกรในอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อตัวเกษตรกรด้วยการนำไปใช้สำหรับการบริหารจัดการและวางแผนทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) ถือเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการแก้ไขปัญหาทางการเงินของบุคคล ครัวเรือน และประเทศชาติ ซึ่งทักษะทางการเงินจะเป็นการนำความรู้ทางการเงินไปใช้ในกิจกรรมทางการเงินและการตัดสินใจทางการเงิน โดยจะส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมทางการเงินและความเป็นอยู่ทางการเงิน (Huston, 2010) ทั้งนี้องค์ประกอบของทักษะทางการเงินจะแบ่งออกเป็น 3 ด้าน (The Organization for Economic Co-operation and Development, 2009) คือ ด้านความรู้ทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน และด้านทัศนคติทางการเงิน (Potrich, Vieira, & Mendes-Da-Silva, 2016) โดยที่ 1) ความรู้ทางการเงิน หมายถึง ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน 2) พฤติกรรมทางการเงิน หมายถึง พฤติกรรมการตัดสินใจทางการเงินของบุคคล ได้แก่ การออม การกู้ยืม และการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย เป็นต้น และ 3) ทัศนคติทางการเงิน หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดทางการเงินของบุคคล ซึ่งเรียนรู้ได้จากประสบการณ์ในอดีต (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2550) และเป็นสิ่งที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการพฤติกรรม (เสรี วงษ์มณฑา, 2542) ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า ทักษะทางการเงินคือ ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน การวางแผนทางการเงิน และการจัดการความเสี่ยงทางการเงิน โดยใช้แรงจูงใจและความเชื่อมั่นที่จะใช้ความรู้ให้มีประโยชน์และมีประสิทธิผลในหลากหลายบริบททางการเงิน

อนึ่งการนำความรู้ทางการเงินไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการทางการเงิน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุดจำเป็นต้องมีการวางแผนเป้าหมายและวิสัยทัศน์ ตลอดจนวางแผนทางการเงินอย่างมีวินัยไปตลอดชีวิต (เสาวนีย์ สุวรรณรงค์, 2557) โดยการวางแผนทางการเงิน (Financial Planning) จะเกี่ยวข้องกับการจัดการทางการเงินที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและในอนาคตภายใต้เงื่อนไขข้อจำกัด (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2553) ซึ่งมีความจำเป็นอย่างมากในการประยุกต์ใช้ความรู้ทางการเงิน เช่น การคำนวณเงินต้น การคำนวณดอกเบี้ย การคิดดอกเบี้ยทบต้น การคิดลด และมูลค่าของเงินตามเวลา เป็นต้น อีกทั้งยังต้องมีการพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าของเงินตามเวลา เช่น ความเสี่ยง เงินเฟ้อ โอกาสในการลงทุน และอัตราประโยชน์ เป็นต้น (รัชนิกร วงศ์จันทร์, 2558) โดยการวางแผนการเงินจะเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นตลอดช่วงชีวิตเพื่อช่วยให้เกิดความมั่นคงในชีวิตนั่นเอง

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทักษะทางการเงินในอดีต คณะผู้วิจัยได้ทำการแยกสรุปผลการวิจัยจากงานวิจัยในอดีตออกเป็น 2 ประเด็นดังนี้

1) ระดับทักษะทางการเงิน

โดยผลการวิจัยของ Halilovic, Zaimovic, Berilo, and Zaimovic (2019) พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีทักษะทางการเงินอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะในส่วนของความรู้และความเข้าใจทางการเงิน ได้แก่ การคำนวณอัตราผลตอบแทนทบต้น และการกระจายความเสี่ยง ในส่วนของผลการวิจัยของ นิคานากะ มั่งศิริ และธิดารัตน์ ตันนิรัตน์ (2561) ก็พบว่า

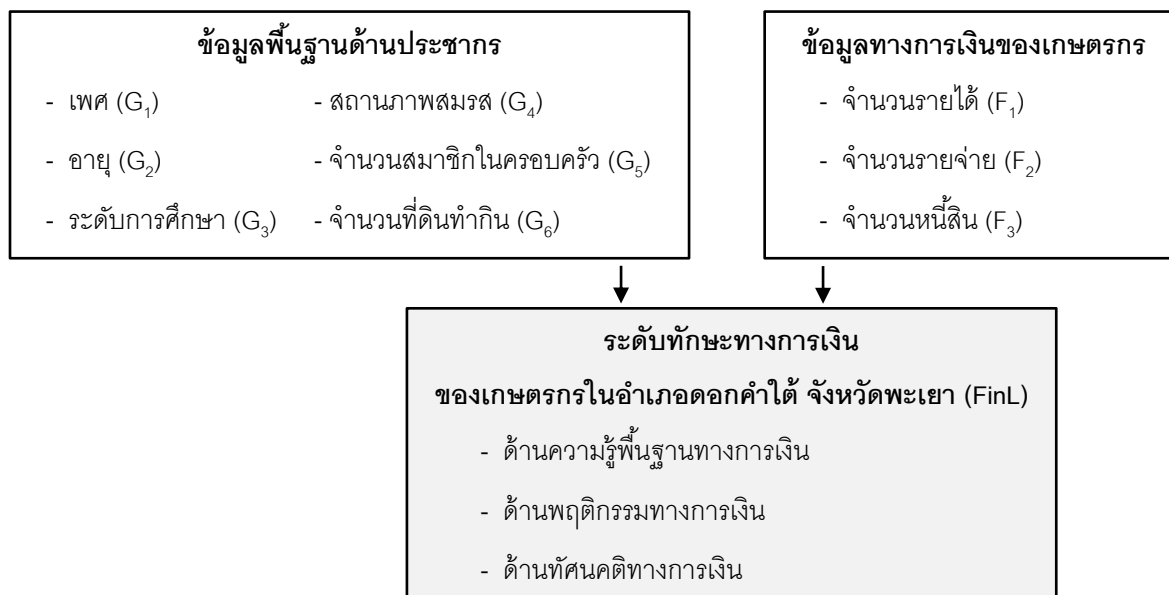
ในด้าน 1) ความรู้ทางการเงิน กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจเรื่องการชำระหนี้/ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในระดับมาก รองลงมาคือ ความเข้าใจเรื่องการรักษาสภาพคล่องในชีวิตประจำวัน ความรู้ในการบริหารจัดการค่าใช้จ่าย ความรู้การบริหารจัดการหนี้ และความรู้เรื่องมูลค่าเงินตามเวลาน้อยที่สุด 2) พฤติกรรมทางการเงิน กลุ่มตัวอย่างมีการกำหนดเป้าหมายการออมมากที่สุด รองลงมาคือ การออมสม่ำเสมอเป็นประจำทุกเดือน การฝากเงินในรูปแบบออมทรัพย์และประจำ และซื้อประกันน้อยที่สุด และ 3) ทักษะทางการเงิน กลุ่มตัวอย่างมีการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยมากที่สุด รองลงมาคือ หากมีหนี้จะมีวินัยในการชำระหนี้ ไม่ก่อหนี้โดยไม่จำเป็น และมีทัศนคติออมก่อนใช้เสมอ อีกทั้งผลการวิจัยของ ธนาคารแห่งประเทศไทย (2559) ก็พบว่า จุดอ่อนของคนไทยคือ 1) ด้านความรู้ทางการเงินเป็นเรื่องของการคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น การกระจายความเสี่ยง การลงทุน การคำนวณดอกเบี้ยสินเชื่อ ความเสี่ยงและผลตอบแทน และนิยามเงินเฟ้อ 2) ด้านพฤติกรรมทางการเงินคนไทยมีจุดอ่อนในเรื่อง การไม่ตั้งเป้าหมายระยะยาว ขาดการดูแลบริหารเงิน ไม่ชำระค่าใช้จ่ายตรงตามเวลา และขาดการไตร่ตรองก่อนเลือกซื้อ 3) ด้านทัศนคติคนไทยมีจุดอ่อนเรื่อง การมีความสุขในการใช้เงินมากกว่าการออมเพื่ออนาคต

2) ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระดับทักษะทางการเงิน

โดยผลการวิจัยของ Lopus et al., (2019) จะพบว่าปัจจัยที่มีนัยสำคัญต่อทักษะทางการเงินคือ การศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ซึ่งคล้ายคลึงกับผลการวิจัยของ รัฐชัย ศีลาเจริญ และคณะ (2559) ที่พบว่าความรู้เรื่องทางการเงินมีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษา โดยที่ผู้มีระดับการศึกษาสูงจะมีแนวโน้มที่จะมีความรู้เรื่องทางการเงิน และการให้ความรู้ทางการเงินสามารถยกระดับทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนเพื่อการเกษียณอายุและการตัดสินใจลงทุน และผลการวิจัยของ วิกรานต์ เผือกมงคล (2560) ก็พบว่าปัจจัยที่ทำให้ระดับคะแนนทักษะทางการเงินแตกต่างกันคือ การศึกษา รายได้ รายจ่าย ที่อยู่อาศัย และการได้รับข้อมูลทางการเงิน แต่ที่คืนทำการเกษตร และหนี้สิน ไม่มีผลต่อระดับคะแนนทักษะทางการเงิน อีกทั้งผลการวิจัยของ วิไล เอื้อปิยฉัตร (2560) ก็พบว่าปัจจัยที่มีส่วนในการกำหนดความรู้ทางการเงินคือ อายุ สถานภาพการสมรส กลุ่มคณะวิชา ระดับการศึกษา และตำแหน่งหน้าที่ ทั้งนี้สำหรับผลการวิจัยของ Halilovic et al., (2019) พบว่าปัจจัยที่มีนัยสำคัญต่อระดับทักษะทางการเงินคือ เพศ และอายุ และผลการวิจัยของ Skagerlund, Lind, Stromback, Tinghog, & Vastfjall (2018) ก็พบว่า อายุ เพศ รายได้ และการศึกษา มีนัยความสัมพันธ์ต่อทักษะทางการเงิน อย่างไรก็ตามผลการวิจัยของ Titko, Ciemleja, & Lace (2015) กลับพบว่า เพศชาย เพศหญิง และระดับการศึกษาไม่มีนัยสำคัญต่อทักษะทางการเงิน

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

สำหรับกรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการพัฒนามาจากผลการวิจัยที่ได้ค้นพบในอดีตของ Halilovic et al., (2019); Lopus et al., (2019); นิสานาน มั่งศิริ และธิดารัตน์ ต้นนิรัตน์ (2561); Skagerlund et al., (2018); วิกรานต์ เผือกมงคล (2560); วิไล เอื้อปิยฉัตร (2560); ธนาคารแห่งประเทศไทย (2559); รัฐชัย ศีลาเจริญ และคณะ (2559); Titko et al., (2015); Huston (2010)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

- 1) เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว และจำนวนที่ดินทำกิน มีผลกระทบต่อระดับทักษะทางการเงินของเกษตรกรในอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
- 2) จำนวนรายได้ จำนวนรายจ่าย และจำนวนหนี้สิน มีผลกระทบต่อระดับทักษะทางการเงินของเกษตรกรในอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรสำหรับการวิจัยในครั้งนี้คือ เกษตรกรในอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาทั้ง 12 ตำบล ได้แก่ คือ เวียง ดอนศรีชุม บ้านปิน สันโค้ง ดงสุวรรณ บุญเกิด ป่าซาง หนองหล่ม บ้านถ้ำ ดอกคำใต้ ห้วยลาน และสว่างอารมณ์ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 9,117 คน โดยเป็นข้อมูลที่สืบค้นเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2562 (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร, 2562)

สำหรับจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง คณะผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของ Krejcie and Morgan (1970) กรณีทราบกลุ่มประชากรชัดเจน (ความเชื่อมั่น 95%) ซึ่งทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 369 คน ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแบบบังเอิญ โดยเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในทุกตำบลของอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา จะมีโอกาสถูกเลือกเพื่อให้ข้อมูลการวิจัย

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่คณะผู้วิจัยเลือกใช้คือ แบบสอบถามปลายปิด ซึ่งได้สร้างขึ้นมาจากการศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถามจะประกอบไปด้วย 3 ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1: ข้อมูลพื้นฐานด้านประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว และจำนวนที่ดินทำกิน

ตอนที่ 2: ข้อมูลทางการเงิน ได้แก่ จำนวนรายได้ จำนวนรายจ่าย และจำนวนหนี้สิน

ตอนที่ 3: ข้อมูลทักษะทางการเงิน จำนวน 18 ข้อ ประกอบไปด้วย ความรู้พื้นฐานทางการเงิน 8 ข้อ พฤติกรรมทางการเงิน 7 ข้อ และทัศนคติทางการเงิน 3 ข้อ โดยคำถามส่วนนี้คณะผู้วิจัยได้ทำการดัดแปลงมาจากชุดคำถามมาตรฐานของธนาคารแห่งประเทศไทย (2559)

โดยภายหลังจากการสร้างแบบสอบถามเสร็จสิ้นแล้ว คณะผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองแจกให้กับตัวแทนที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 30 คน แล้วจึงนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดย Cronbach's Alpha Coefficient มีค่าเท่ากับ 0.830 ซึ่งมากกว่า 0.750 แสดงว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นในระดับที่ยอมรับได้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2556)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ
- 2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ด้วยสถิติการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรมากกว่า 2 ตัว สถิติความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ
- 3) การวัดระดับด้านทักษะทางการเงินทั้ง 3 ด้าน คณะผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน และเกณฑ์ในการวัดระดับทักษะทางการเงิน ด้วยการพิจารณาคะแนนสูง – ต่ำ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 เกณฑ์การให้คะแนนข้อคำถาม และเกณฑ์การวัดระดับทักษะทางการเงิน

ทักษะทางการเงิน	คำตอบ	คะแนน	จำนวน คะแนน	ระดับทักษะทางการเงิน		
				ระดับสูง	ระดับปานกลาง	ระดับต่ำ
1. ความรู้พื้นฐานทางการเงิน	ตอบถูก	1	8	8 - 6	5 - 3	2 - 0
	ตอบผิด	0				
2. พฤติกรรมทางการเงิน	เห็นด้วยอย่างมาก / เห็นด้วย	1	7	7 - 5	4 - 3	2 - 0
	เฉย ๆ / ไม่เห็นด้วย /	0				

ทักษะทางการเงิน	คำตอบ	คะแนน	จำนวน คะแนน	ระดับทักษะทางการเงิน		
				ระดับสูง	ระดับปานกลาง	ระดับต่ำ
	ไม่เห็นด้วยอย่างมาก					
3. ทักษะคิดทางการเงิน	เห็นด้วยอย่างมาก / เห็นด้วย / เฉย ๆ	0	3	3	2	1 - 0
	ไม่เห็นด้วย / ไม่เห็นด้วยอย่างมาก	1				
คะแนนรวม			18	18 - 13	12 - 6	5 - 0

4. ผลการวิเคราะห์

1. ข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลทางการเงินของเกษตรกร

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย 52.85% และเป็นเพศหญิง 47.15% โดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี (42.82%) รองลงมาคือ อายุมากกว่า 60 ปี (26.29%) อายุระหว่าง 41-50 ปี (21.41%) อายุระหว่าง 31-40 ปี (8.40%) อายุระหว่าง 21-30 ปี (0.81%) และอายุต่ำกว่า 20 ปี (0.27%) ในส่วนของระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบประถมศึกษา (70.73%) รองลงมาคือ จบมัธยมศึกษา (18.16%) ไม่ได้เรียนหนังสือ (5.15%) จบอนุปริญญาหรือเทียบเท่า (4.61%) จบปริญญาตรี (1.36%) และไม่พบเกษตรกรที่จบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี โดยข้อมูลด้านสถานภาพพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส (78.86%) รองลงมาคือ โสด (9.76%) เป็นหม้าย (7.86%) หย่าร้าง (2.98%) และแยกกันอยู่ (0.54%) ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวจำนวน 3 คน (33.60%) รองลงมาคือ จำนวน 4 คน (26.02%) จำนวนมากกว่า 4 คน (23.31%) จำนวน 2 คน (13.28%) และจำนวน 1 คน (3.79%) โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีที่ดินทำกินจำนวน 1-5 ไร่ (37.94%) รองลงมาคือ จำนวน 6-10 ไร่ (33.88%) จำนวน 11-15 ไร่ (20.33%) และจำนวนมากกว่า 15 ไร่ (7.86%)

สำหรับข้อมูลทางการเงินพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ 5,000-10,000 บาท (32.25%) รองลงมาคือ มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท (25.47%) มีรายได้ 10,001-15,000 บาท (22.49%) มีรายได้ 15,001-20,000 บาท (8.13%) มีรายได้มากกว่า 25,000 บาท (7.32%) และมีรายได้ 20,001-25,000 บาท (4.34%) สำหรับส่วนของรายจ่าย พบว่าส่วนใหญ่มีรายจ่ายต่ำกว่า 5,000 บาท (51.49%) รองลงมาคือ มีรายจ่าย 5,000-10,000 บาท (36.86%) มีรายจ่าย 10,001-15,000 บาท (8.13%) มีรายจ่ายมากกว่า 25,000 บาท (1.36%) และมีรายจ่าย 15,001-20,000 บาท และ 20,001-25,000 บาท (1.08%) อย่างไรก็ตามในส่วนของหนี้สินพบว่าส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สิน และมีหนี้สิน 10,001-100,000 บาท (31.71%) รองลงมาคือ มีหนี้สินต่ำกว่า 10,000 บาท (22.22%) มีหนี้สิน 100,001-300,000 บาท (7.32%) มีหนี้สิน 300,001-500,000 บาท (5.15%) และมีหนี้สินมากกว่า 500,000 บาท (1.90%)

2. ทักษะทางการเงินของเกษตรกร

ตารางที่ 3 ผลการตอบคำถามทักษะทางการเงิน: ด้านความรู้พื้นฐานทางการเงิน

ข้อคำถาม	ตอบ ถูก	ตอบ ผิด	ข้อคำถาม	ตอบ ถูก	ตอบ ผิด
1) การหาร	79.40	20.60	5) คำนวณดอกเบี้ยแบบทบต้น	24.66	75.34
2) มูลค่าของเงินตามกาลเวลา	47.43	52.57	6) ความเสี่ยงและผลตอบแทน	58.27	41.73
3) คำนวณดอกเบี้ยการกู้ยืม	76.69	23.31	7) เงินเฟ้อ	49.32	50.68
4) คำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยเงินฝาก	75.34	24.66	8) การกระจายความเสี่ยง	33.88	66.12

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทักษะทางการเงิน ด้านความรู้พื้นฐานทางการเงิน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สามารถตอบคำถามถูกใน 4 ข้อคำถาม ได้แก่ การหาร (79.40%) การคำนวณดอกเบี้ยการกู้ยืม (76.69%) การคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยเงินฝาก (75.34%) ความเสี่ยงและผลตอบแทน (58.27%) อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการตอบคำถามผิดใน 4 ข้อคำถาม ได้แก่ มูลค่าของเงินตามกาลเวลา (52.57%) การคำนวณดอกเบี้ยแบบทบต้น (75.34) เงินเฟ้อ (50.68%) และการกระจายความเสี่ยง (66.12%)

ตารางที่ 4 ผลการตอบคำถามทักษะทางการเงิน: ด้านพฤติกรรมทางการเงิน

ข้อคำถาม	ตอบ: เห็นด้วยอย่างมาก / เห็นด้วย	ตอบ: เฉย ๆ / ไม่เห็นด้วย / ไม่เห็นด้วยอย่างมาก
1. การไตร่ตรองก่อนตัดสินใจซื้อ	95.93	4.07
2. ความสม่ำเสมอของการออม	96.75	3.25
3. การเปรียบเทียบราคาก่อนตัดสินใจซื้อ	94.58	5.42
4. ความตรงต่อเวลาในการชำระค่าใช้จ่าย	96.21	3.79
5. การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย	91.06	8.94
6. การไม่กู้เงินเมื่อเงินไม่พอใช้	90.24	9.76
7. ความสม่ำเสมอในการวางแผนทางการเงิน	95.66	4.34

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทักษะทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมทางการเงินที่ดี เนื่องจากคำตอบที่เลือกส่วนใหญ่คือ เห็นด้วยอย่างมาก / เห็นด้วย โดยหากทำการเรียงลำดับ

ข้อคำถามที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกตอบในระดับเห็นด้วยอย่างมาก และเห็นด้วย คือ ความสม่ำเสมอของการออม (96.75%) ความตรงต่อเวลาในการชำระค่าใช้จ่าย (96.21%) การไตร่ตรองก่อนตัดสินใจซื้อ (95.93%) ความสม่ำเสมอในการวางแผนทางการเงิน (95.66%) การเปรียบเทียบราคาก่อนตัดสินใจซื้อ (94.58%) การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย (91.06%) และการไม่กู้เงินเมื่อเงินไม่พอใช้ (90.24%)

ตารางที่ 5 ผลการตอบคำถามทักษะทางการเงิน: ด้านทัศนคติทางการเงิน

ข้อคำถาม	ตอบ: เห็นด้วยอย่างมาก / เห็นด้วย / เฉย ๆ	ตอบ: ไม่เห็นด้วย / ไม่เห็นด้วยอย่างมาก
1. มีชีวิตอยู่แค่วันนี้ ไม่วางแผนเพื่ออนาคต	66.67	33.33
2. มีความสุขในการใช้เงินมากกว่าออมเงิน	49.59	50.41
3. มีเงินต้องรีบใช้	47.97	52.03

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทักษะทางการเงิน ด้านทัศนคติทางการเงิน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเงินในระดับที่ดี เนื่องจากคำตอบที่เลือกส่วนใหญ่คือ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างมาก ในข้อคำถาม การมีเงินต้องรีบใช้ (52.03%) และการมีความสุขในการใช้เงินมากกว่าออมเงิน (50.41%) อย่างไรก็ตามในข้อคำถาม การมีชีวิตอยู่แค่วันนี้ ไม่วางแผนเพื่ออนาคต ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่กลับเลือกตอบ เห็นด้วยอย่างมาก / เห็นด้วย / เฉย ๆ (66.67%) ซึ่งแสดงให้เห็นทัศนคติทางการเงินที่ไม่ดี

ตารางที่ 6 ผลการประเมินระดับทักษะทางการเงินทั้ง 3 ด้าน

ทักษะทางการเงิน	ช่วงคะแนน	จำนวนคน	ร้อยละ	ระดับทักษะทางการเงิน
1. ด้านความรู้พื้นฐานทางการเงิน	6 - 8	122	33.06	ระดับสูง
	3 - 5	190	51.49	ระดับปานกลาง
	0 - 2	57	15.45	ระดับต่ำ
2. ด้านพฤติกรรมทางการเงิน	5 - 7	352	95.39	ระดับสูง
	3 - 4	14	3.79	ระดับปานกลาง
	0 - 2	3	0.81	ระดับต่ำ
3. ด้านทัศนคติทางการเงิน	3	99	26.83	ระดับสูง
	2	80	21.68	ระดับปานกลาง
	0 - 1	190	51.49	ระดับต่ำ

ทักษะทางการเงิน	ช่วงคะแนน	จำนวนคน	ร้อยละ	ระดับทักษะทางการเงิน
คะแนนรวมทักษะทางการเงิน	13 - 18	198	53.66	ระดับสูง
	6 - 12	171	46.34	ระดับปานกลาง
	0 - 5	0	0.00	ระดับต่ำ

ผลการประเมินระดับทักษะทางการเงินทั้ง 3 ด้าน พบว่า ด้านความรู้พื้นฐานทางการเงิน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้พื้นฐานทางการเงินในระดับปานกลาง (51.49%) รองลงมาคือ มีความรู้พื้นฐานทางการเงินในระดับสูง (33.06%) และมีความรู้พื้นฐานทางการเงินในระดับต่ำ (15.45%) สำหรับด้านพฤติกรรมทางการเงิน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมทางการเงินอยู่ในระดับสูง (95.39%) รองลงมาคือ มีพฤติกรรมทางการเงินในระดับปานกลาง (3.79%) และมีพฤติกรรมทางการเงินในระดับต่ำ (0.81%) และในส่วนของด้านทัศนคติทางการเงิน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเงินในระดับต่ำ (51.49%) รองลงมาคือ มีทัศนคติทางการเงินในระดับสูง (26.83%) และมีทัศนคติทางการเงินในระดับปานกลาง (21.68%) นอกจากนี้ผลการประเมินคะแนนรวมของทักษะทางการเงิน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทักษะทางการเงินอยู่ในระดับสูง (53.66%) และมีทักษะทางการเงินอยู่ในระดับปานกลาง (46.34%) นอกจากนี้ยังไม่พบกลุ่มตัวอย่างที่มีทักษะทางการเงินอยู่ในระดับต่ำ (0.00%)

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน

เนื่องจากตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีลักษณะของข้อมูลที่แตกต่างกัน ดังนั้นในส่วนของ เพศ และสถานภาพสมรส คณะผู้วิจัยจะทำการหาความสัมพันธ์ต่อระดับทักษะทางการเงินด้วยการทดสอบ Independent sample t-test และ One-way ANOVA และในส่วนของตัวแปร อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนที่ดินทำกิน จำนวนรายได้ จำนวนรายจ่าย และจำนวนหนี้สิน คณะผู้วิจัยจะทำการหาความสัมพันธ์ต่อระดับทักษะทางการเงินด้วยการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ โดยตัวแปรที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณต้องทำการทดสอบความเป็นอิสระต่อกันของตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) ด้วยค่าสถิติ Tolerance และ Variance Inflation Factor (VIF) ซึ่งผลการทดสอบพบว่าค่า Tolerance มีค่ามากกว่า 0.5 ทุกตัวแปร และค่า VIF ก็มีค่าน้อยกว่า 10 ทุกตัวแปรเช่นกัน ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าตัวแปรอิสระทุกตัวไม่มีความสัมพันธ์กัน จึงสามารถนำไปใช้สำหรับการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณได้

3.1 การทดสอบผลกระทบของเพศต่อระดับทักษะทางการเงิน

ตารางที่ 7 ผลกระทบของเพศต่อระดับทักษะทางการเงิน

เพศ	Mean	SD	F	t	df	Sig. (2-tailed)
ชาย	12.400	2.358	.326	-.100	367	.920

เพศ	Mean	SD	F	t	df	Sig. (2-tailed)
หญิง	12.425	2.488				

หมายเหตุ * คือมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ผลการทดสอบพบว่า มีค่าสถิติ F เท่ากับ 0.326 t-test เท่ากับ -0.100 df เท่ากับ 367 และ Sig เท่ากับ 0.920 (Sig > 0.05) ซึ่งแสดงว่า เพศ ไม่มีผลต่อระดับทักษะทางการเงิน

3.2 การทดสอบผลกระทบของสถานภาพสมรสต่อระดับทักษะทางการเงิน

ตารางที่ 8 ผลกระทบของสถานภาพสมรสต่อระดับทักษะทางการเงิน

แหล่งความแปรปรวน	df	Sum of Squares	Mean Square	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4	28.738	7.185		
ภายในกลุ่ม	364	2120.649	5.826	1.233	.296
รวม	368	2149.387			

หมายเหตุ * คือมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ผลการทดสอบพบว่า มีค่าสถิติ F เท่ากับ 1.233 และ Sig เท่ากับ 0.296 (Sig > 0.05) ซึ่งแสดงว่า สถานภาพสมรส ไม่มีผลต่อระดับทักษะทางการเงิน

3.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลพื้นฐานด้านประชากรต่อระดับทักษะทางการเงิน

$$\text{FinL} = \alpha + \beta_1 G_2 + \beta_2 G_3 + \beta_3 G_5 + \beta_4 G_6$$

โดยที่: FinL คือ ระดับทักษะทางการเงิน α คือ ค่าคงที่ β_x คือ ค่าความชัน G_2 คือ อายุ G_3 คือ ระดับการศึกษา G_5 คือ จำนวนสมาชิกในครอบครัว G_6 คือ จำนวนที่ดินทำกิน

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลพื้นฐานด้านประชากรต่อระดับทักษะทางการเงิน

ข้อมูลพื้นฐานด้านประชากร	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
Constant	9.463	1.082		8.745	.000

ข้อมูลพื้นฐานด้านประชากร	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
อายุ : G ₂	.154	.146	.061	1.055	.292
ระดับการศึกษา : G ₃	.557	.205	.158	2.719	.007*
จำนวนสมาชิกในครอบครัว : G ₅	.021	.114	.010	.187	.852
จำนวนที่ดินทำกิน : G ₆	.437	.135	.172	3.237	.001*
Durbin-Watson = 1.842, SEE = 2.35894, R = 0.058, R ² = 0.047, Sig = 0.000					

หมายเหตุ * คือมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ผลการวิเคราะห์พบว่า ข้อมูลพื้นฐานด้านประชากรที่มีผลต่อระดับทักษะทางการเงินของเกษตรกร (Sig < 0.05) คือ ระดับการศึกษา (0.007) และจำนวนที่ดินทำกิน (0.001) แต่สำหรับข้อมูลพื้นฐานด้านประชากรที่ไม่มีผลต่อระดับทักษะทางการเงินของเกษตรกร (Sig > 0.05) คือ อายุ (0.292) และจำนวนสมาชิกในครอบครัว (0.852) โดยเมื่อนำมาเขียนให้อยู่ในรูปของสมการถดถอยจะเป็นดังนี้

$$\text{FinL} = 9.463 + 0.557 (G_3) + 0.437 (G_6)$$

จากสมการถดถอยข้างต้น จะเห็นว่าข้อมูลพื้นฐานด้านประชากรที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของระดับทักษะทางการเงินของเกษตรกรมากที่สุดคือ ระดับการศึกษา (0.557) รองลงมาคือ จำนวนที่ดินทำกิน (0.437) โดยทั้ง 2 ตัวแปรดังกล่าวสามารถอธิบายความผันแปรของระดับทักษะทางการเงินของเกษตรกรได้ 4.7% ส่วนที่เหลือเป็นปัจจัยอื่นที่ไม่ได้ทำการศึกษา

3.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลทางการเงินต่อระดับทักษะทางการเงิน

$$\text{FinL} = \alpha + K_1 F_1 + K_2 F_2 + K_3 F_3$$

โดยที่: FinL คือ ระดับทักษะทางการเงิน α คือ ค่าคงที่ K_x คือ ค่าความชัน F_1 คือ จำนวนรายได้ F_2 คือ จำนวนรายจ่าย F_3 คือ จำนวนหนี้สิน

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลทางการเงินต่อระดับทักษะทางการเงิน

ข้อมูลทางการเงิน	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
Constant	11.116	.335		33.186	.000

ข้อมูลทางการเงิน	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
จำนวนรายได้ : F_1	.207	.097	.123	2.139	.033*
จำนวนรายจ่าย : F_2	.298	.145	.114	2.053	.041*
จำนวนหนี้สิน : F_3	.113	.105	.058	1.077	.282
Durbin-Watson = 1.707, SEE = 2.3660, $R^2 = 0.049$, Adjusted $R^2 = 0.042$, $F = 6.322$, Sig = 0.000					

หมายเหตุ * คือมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ผลการวิเคราะห์พบว่า ข้อมูลทางการเงินที่มีผลต่อระดับทักษะทางการเงินของเกษตรกร (Sig < 0.05) คือ จำนวนรายได้ (0.033) และจำนวนรายจ่าย (0.041) อย่างไรก็ตามข้อมูลทางการเงินที่ไม่มีผลต่อระดับทักษะทางการเงินของเกษตรกร (Sig > 0.05) คือ จำนวนหนี้สิน (0.282) โดยเมื่อนำมาเขียนให้อยู่ในรูปของสมการถดถอยจะได้ดังนี้

$$\text{FinL} = 11.116 + 0.207 (F_1) + 0.298 (F_2)$$

จากสมการถดถอยข้างต้น จะเห็นว่าข้อมูลทางการเงินที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของระดับทักษะทางการเงินของเกษตรกรมากที่สุดคือ จำนวนรายจ่าย (0.298) รองลงมาคือ จำนวนรายได้ (0.207) โดยทั้ง 2 ตัวแปรดังกล่าวสามารถอธิบายความผันแปรของระดับทักษะทางการเงินของเกษตรกรได้ 4.2% ส่วนที่เหลือเป็นปัจจัยอื่นที่ไม่ได้ทำการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อระดับทักษะทางการเงินของเกษตรกรในอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ในแต่ละข้อได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1: ประเมินระดับทักษะทางการเงินของเกษตรกร

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีทักษะทางการเงินอยู่ในระดับสูง อย่างไรก็ตามเนื่องจากทักษะทางการเงินมีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ความรู้พื้นฐานทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน ซึ่งเมื่อทำการพิจารณาผลการวิจัยในแต่ละองค์ประกอบจะมีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านความรู้พื้นฐานทางการเงิน จะเห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้พื้นฐานทางการเงินอยู่ในระดับปานกลาง โดยเป็นที่น่าสังเกตว่าข้อคำถามที่เกษตรกรส่วนใหญ่ตอบถูก ได้แก่ การหาร การคำนวณดอกเบี้ยการกู้ยืม การคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยเงินฝาก ความเสี่ยงและผลตอบแทน แต่สำหรับข้อคำถามที่ตอบผิดคือ มูลค่าของเงินตามเวลา การคำนวณดอกเบี้ยทบต้น เงินเฟ้อ และการกระจายความเสี่ยง

2) ด้านพฤติกรรมทางการเงิน จะเห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีพฤติกรรมทางการเงินอยู่ในระดับสูง โดยเกษตรกรมีพฤติกรรมทางการเงินที่ดีในทุกข้อคำถาม ได้แก่ การได้รื้อรองก่อนตัดสินใจซื้อ ความสม่ำเสมอของการออม เปรียบเทียบราคาก่อนตัดสินใจซื้อ ตรงต่อเวลาในการชำระค่าใช้จ่าย ทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย จัดการทางการเงินเมื่อเงินไม่พอใช้ และความสม่ำเสมอในการวางแผนทางการเงิน

3) ด้านทัศนคติทางการเงิน จะเห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเงินในระดับต่ำ โดยสิ่งที่น่าสนใจคือ เกษตรกรส่วนใหญ่มีทัศนคติ “เห็นด้วยอย่างมาก” ในข้อคำถาม “การมีชีวิตอยู่แค่วันนี้ไม่มีการวางแผนเพื่ออนาคต”

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2: ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับทักษะทางการเงินของเกษตรกร

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า 1) ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรที่มีผลต่อระดับทักษะทางการเงิน คือ ระดับการศึกษา และจำนวนที่ดินทำกิน ในส่วนของ เพศ อายุ สถานภาพสมรส และจำนวนสมาชิกในครอบครัว จะไม่มีผลต่อระดับทักษะทางการเงิน 2) ข้อมูลทางการเงินของเกษตรกรที่มีผลต่อระดับทักษะทางการเงิน คือ จำนวนรายได้ และจำนวนรายจ่าย แต่สำหรับจำนวนหนี้สินจะไม่มีผลต่อระดับทักษะทางการเงิน

อภิปรายผล

1. ประเด็นที่ 1 ผลการประเมินระดับทักษะทางการเงินของเกษตรกร

จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทักษะทางการเงินอยู่ในระดับสูง โดยเมื่อทำการพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบของทักษะทางการเงิน จะพบว่า ด้านความรู้พื้นฐานทางการเงินอยู่ในระดับปานกลาง ด้านพฤติกรรมทางการเงินอยู่ในระดับสูง และด้านทัศนคติทางการเงินอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ทางการเงินในระดับต่ำในเรื่องของ มูลค่าของเงินตามกาลเวลา การคำนวณดอกเบี้ยแบบทบต้น เงินเฟ้อ และการกระจายความเสี่ยง ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Halilovic et al., (2019) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้และความเข้าใจทางการเงินในระดับต่ำในส่วนของ การคำนวณอัตราผลตอบแทนทบต้น และการกระจายความเสี่ยง และได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิสานาก มั่งศิริ และธิดารัตน์ ตันนิวัตร (2561) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องมูลค่าเงินตามเวลาน้อยที่สุด และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนาकरแห่งประเทศไทย (2559) ที่พบว่าคนไทยมีจุดอ่อนในเรื่อง การคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น การกระจายความเสี่ยงการลงทุน การคำนวณดอกเบี้ยสินเชื่อ ความเสี่ยงและผลตอบแทน และนิยมเงินเฟ้อ

นอกจากนี้ผลการวิจัยในครั้งนี้ยังพบอีกว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเงินเกี่ยวกับการมีชีวิตอยู่แค่วันนี้ไม่วางแผนเพื่ออนาคต ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาकरแห่งประเทศไทย (2559) ที่พบว่าคนไทยมีจุดอ่อนด้านทัศนคติในเรื่อง การมีความสุขในการใช้เงินมากกว่าการออมเพื่ออนาคต และคล้ายคลึงกับผลการวิจัยของ นิสานาก มั่งศิริ และธิดารัตน์ ตันนิวัตร (2561) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยมากที่สุด

2. ประเด็นที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อระดับทักษะทางการเงินของเกษตรกร

จากผลการวิจัย จะพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อระดับทักษะทางการเงินของกลุ่มตัวอย่างคือ ระดับการศึกษา จำนวนที่ดินทำกิน จำนวนรายได้ และจำนวนรายจ่าย ทั้งนี้ผลการวิจัยดังกล่าวจะมีความสอดคล้อง/ ไม่สอดคล้องกับ ผลการวิจัยในอดีตดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) **ระดับการศึกษา:** ผลการวิจัยสอดคล้องกับ Lopus et al., (2019); Skagerlund et al., (2018); วิกรานต์ เผือกมงคล (2560); วิไล เอื้อปิยฉัตร (2560) ที่พบว่าระดับการศึกษาทำให้มีคะแนนทักษะทางการเงินแตกต่างกัน หรือกล่าวอีกอย่างคือ ผู้มีระดับการศึกษาสูงจะมีแนวโน้มที่จะมีความรู้เรื่องทางการเงิน รัฐชัย ศีลาเจริญ และคณะ (2559) แต่ ผลการศึกษาได้แตกต่างจาก Titko et al., (2015) ที่พบว่าระดับการศึกษาไม่มีนัยสำคัญต่อทักษะทางการเงิน

2) **จำนวนที่ดินทำกิน:** ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับ วิกรานต์ เผือกมงคล (2560) ที่พบว่าที่ดินทำ การเกษตรไม่มีผลต่อคะแนนระดับทักษะทางการเงิน ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาไม่เหมือนกัน ซึ่งการวิจัยนี้ ได้ศึกษาเฉพาะกลุ่มเกษตรกร และพบว่าระดับทักษะทางการเงินมีความสัมพันธ์กับจำนวนที่ดินทำกิน ซึ่งจะมีความเกี่ยว โยงในเรื่องการบริหารจัดการพื้นที่ทำกินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3) **จำนวนรายได้:** ผลการวิจัยสอดคล้องกับ Skagerlund et al., (2018) และ วิกรานต์ เผือกมงคล (2560) ที่พบว่ารายได้มีความสัมพันธ์ต่อทักษะทางการเงิน

4) **จำนวนรายจ่าย:** ผลการวิจัยสอดคล้องกับ วิกรานต์ เผือกมงคล (2560) ที่พบว่ารายจ่ายทำให้ระดับ คะแนนทักษะทางการเงินแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยจะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับ มูลค่าของเงินตามเวลา การคำนวณดอกเบี้ยทบต้น เงินเพื่อ และการกระจายความเสี่ยง อีกทั้งยังมีทัศนคติที่ว่า มีชีวิตอยู่แค่วันนี้ไม่มีการวางแผนเพื่ออนาคต ซึ่งจะส่งผลต่อการ บริหารและวางแผนทางการเงิน และอาจจะนำไปสู่ปัญหาทางการเงินด้านต่าง ๆ ดังนั้นหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือ ใกล้เคียงกับกลุ่มเกษตรกร เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ ธนาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สถานศึกษา ระดับอุดมศึกษาในพื้นที่ จำเป็นต้องร่วมมือกันเพื่อดำเนินการให้ความรู้ด้วยการจัดอบรมหรือสัมมนาเพื่อให้กลุ่มเกษตรกรมี ทักษะทางการเงินในระดับที่สูงขึ้น และเรียนรู้วิธีการบริหารหรือวางแผนทางการเงินให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

กัลยา วาณิชย์ปัญญา. (2556). *การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (SEM) ด้วย AMOS*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา.

- จรัลพิสิษฐ์ จ่างพันธุ์. (2562, 24 ตุลาคม). เพาะยาโมเดลนำร่องขายข้าวหอมมะลิ 18,000 บาทต่อตัน. [ฉบับอิเล็กทรอนิกส์]. *คมชัดลึก*. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2562, จาก <https://www.komchadluek.net/news/regional/395054>
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2553). *พื้นฐานการวางแผนการเงิน*. กรุงเทพฯ: บริษัท บุญศิริการพิมพ์ จำกัด.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2559). *รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2559*. สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2562, จาก <https://www.1213.or.th/th/aboutfcc/knownfcc/Documents/ThaiFLsurvey59.pdf>
- นิศานาถ มั่งศิริ และธิดารัตน์ ตันนิตร์. (2561). การส่งเสริมการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของประชาชน ในจังหวัดนครนายก. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 7, 101-120.
- ธนิกร วงศ์จันทร์. (2558). *การบริหารการเงินส่วนบุคคล*. กรุงเทพฯ: บริษัท บุญศิริการพิมพ์ จำกัด.
- รัฐชัย ศีลาเจริญ, พรอนงค์ บุษราตระกูล, อนิรุต พิเสฏฐศาสตร์, รุ่งเกียรติ รัตนบานชื่น, ณรงค์ฤทธิ์ อัสวเรืองพิภพ, และสุนทรี เหล่าพัดจัน. (2559). ประสิทธิภาพของการให้ความรู้ต่อการตัดสินใจเลือกแผนการลงทุนสำหรับการเกษียณอายุ. *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*, 38(150), 149-190.
- รัฐนันท์ พงศ์วิสุทธิธร และนิศรา จันทร์เจริญสุข. (2556). การจัดทำบัญชีครัวเรือนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*, 7(1), 23-36.
- วิกรานต์ เผือกมงคล. (2560). ความรู้ทางการเงินของประชาชนจังหวัดปทุมธานี. *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์* ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 12(3), 311-323.
- วิไล เอื้อปิยฉัตร. (2560). ความรู้ทางการเงิน: ตัวกำหนดและผลกระทบที่มีต่อพฤติกรรมการออม. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 25(47), 67-93.
- เสวี วงษ์มณฑา. (2542). *การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค*. กรุงเทพฯ: วิสสิทิพัฒนา.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2562). *สถิติข้อมูลทางการเงินภาคครัวเรือนของจังหวัดพะเยา*. สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2562, จาก <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/08.aspx>
- สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากาเกษตร. (2562). *จำนวนเกษตรกรในอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา*. สืบค้น 8 ธันวาคม 2562, จาก http://www.ndoae.doe.go.th/alc.php?item=oh463g&fbclid=IwAR1EWUUVGmoaSoMx7BgH4mE3KlaSLq_8sfzXssYH7CS0nBP987i4cOCooSQ
- เสาวนีย์ สุวรรณรงค์. (2557). *ความรู้แห่งยุคสมัย*. สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2562, จาก <http://capital.sec.or.th/webedu/upload/file-21052014155831654.pdf>
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2550). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. กรุงเทพฯ: ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- Halilovic, S., Zaimovic, A., Berilo, A. A., & Zaimovic, T. (2019). Financial literacy assessment in Bosnia and Herzegovina. *Procedia Computer Science*, 158, 863-843.
- Huston, S. J. (2010). Measuring financial literacy. *The Journal of Consumer Affairs*, 44(2), 296-316.

- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Lopus, J. S., Amidjono, D. S., & Grimes, P. W. (2019). Improving financial literacy of the poor and vulnerable in Indonesia: An empirical analysis. *International Review of Economics Education*, 32, 1-14.
- Potrich, A. C. G., Vieira, K. M., & Mendes-Da-Silva, W. (2016). Development of a financial literacy model for university students. *Management Research Review*, 39(3), 356-376.
- Skagerlund, K., Lind, T., Stromback, C., Tinghog, G., & Vastfjall, D. (2018). Financial literacy and the role of numeracy-how individuals' attitude and affinity with numbers influence financial literacy. *Journal of Behavioral and Experimental Economics*, 74, 18-25.
- The Organization for Economic Co-operation and Development. (2009). *Framework for the development of financial literacy baseline surveys*. Retrieved December 15, 2019, from <http://www.oecd.org/finance/financial-education/45153314.pdf>
- Titko, J., Ciemleja, G., & Lace, N. (2015). Financial literacy of Latvian citizens: Preliminary survey results. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 213, 12-17.